

Tilburg University

Wat niet in de Grondwet staat

Hirsch Ballin, Ernst

Published in:

SC: Wetten en regels verklaard

Publication date:

2019

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Hirsch Ballin, E. (2019). Wat niet in de Grondwet staat: De Raad voor de rechtspraak. *SC: Wetten en regels verklaard*, 2019(3), 6.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

gemeenten en provincies. In 2011 ontvingen de documenten toch niet te openbaren als dat ze te veel moeite kost. Overheden krijgen nu acht jaar de tijd om de informatiehuishouding op orde te brengen, is afgesproken. Dat had onder druk van de komende wijziging natuurlijk al moeten gebeuren. Maar met de aanpassingen wordt de wet juist minder verplichtend. Zo belonen de initiatiefnemers de overheden voor hun onwil van de afgelopen jaren.

Honderden ambvo's en ministerieel regelingen, zijn er op allerlei gebieden wetteksten gekozen die (iets) anders zijn dan de huidige eisen aan bedrijven op allerlei gebieden. Zo zijn er onder andere allerlei milieueisen (nu opgenomen in het Activiteitenbesluit) anders geformuleerd. Het levensgrote gevaar is dat bedrijven die nu – vaak door grote investeringen – helemaal voldoen aan alle eisen van de huidige wetgeving, na invoering van de Omgevingswet niet

nodige investeringskosten tot gevolg. Vooral het kleine mkb (99 procent van alle bedrijven in Nederland telt minder dan vijftig medewerkers) zal daar last van hebben vanwege het gebrek aan stafmedewerkers, tijd en geld om deze discussies 'uit te vechten'. Nog los van de vraag of deze bedrijven dit gevecht wel willen aangaan met de gemeente.

Deze onnodige investeringskosten voor het mkb bij de invoering van de Omgevingswet kunnen voorkomen omgeving daadwerkelijk wijzigt. De mkb-ondernemer zal zich dan toch al op de hoogte moeten stellen van de nieuwe Omgevingswetregels. Deze gerichte voorlichting zal meer effect hebben en minder frustratie en onnodige kosten opleveren bij het mkb. Een mkb-toets voor het zogenaamde Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) zou daarnaast zeer gewenst zijn. Nu dreigt het voor de Omgevingswet

SC biedt u de mogelijkheid in een opiniëtdrager uw mening te geven over in aantocht zijnde wet- en regelgeving of een pleidooi te houden waarom bepaalde regels aan verandering of vervanging toe zijn. Heeft u een interessante opvatting die u wilt delen? Neem dan contact op via redactie@scsconline.nl.

STAAT EN RECHT

Wat niet in de Grondwet staat: de Raad voor de rechtspraak

Dat niet alles wat constitutioneel van belang is, in de Grondwet staat, geldt ook voor de Raad voor de rechtspraak. In verscheidene landen, sinds 2002 ook in Nederland, is een zelfstandig college belast met het beheer van de rechterlijke macht, dat wil zeggen de rechtbanken, gerechtshoven en gespecialiseerde hoogste bestuursrechtters. Dit omvat financiën, bedrijfsvoering, automatisering, personeelsbeleid en huisvesting. De Raad voor de rechtspraak bestaat volgens de Wet op de rechterlijke organisatie uit drie of vijf leden, van wie de meerderheid rechterlijk ambtenaar. Zij worden benoemd voor zes jaren en zijn eenmaal herbenoembaar voor een halve termijn. De minister van Justitie geeft op basis van de begroting voor zijn ministerte aan welk budget voor de rechtspraak beschikbaar is en doet de voordachten voor benoeming bij koninklijk besluit van rechters die door de Raad zijn voorgesteld.

De Hoge Raad der Nederlanden en de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State vallen buiten dit kader, waar goede redenen voor zijn, waaronder dat hun positie in de Grondwet

is verankerd. De Raad van State behoort tot de Hoge Colleges van Staat, met een eigen begrotingshoofdstuk. Uiteraard geldt ook daarvoor ministerieel verantwoordelijkheid (van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), maar de constitutioneel en in de Comptabiliteitswet verankerde distantie ten opzichte van de 'colleges' levert in het begrotingsproces een extra bescherming op. Maar waarom is de Raad voor de rechtspraak dan niet een dergelijk college?

In andere Europese landen, waaronder Frankrijk en Italië zijn zulke raden wél grondwettelijk verankerd. Artikel 65 van de Franse grondwet regelt uitgebreid de *Conseil supérieur de la magistrature*. De redenen waarom dit in Nederland niet is gebeurd, zijn weinig principieel. Eind jaren negentig ontstond de behoefte om de beheerstaken ten aanzien van de rechtspraak een eigen doelmatige structuur te geven. Sinds de 19e eeuw voerde elk gerecht zijn eigen beheer, met eertijds de griffier en later de directeur gerechtelijke ondersteuning als centrale functionaris. In 1998 besprak de Tweede Kamer de voorstellen

voor 'modernisering van de rechterlijke organisatie', die waren gebaseerd op het advies *Rechtspraak bij de tijd* van de commissie-leeuwhuis-Stout. Toen leek het nog de bedoeling dat de Raad voor de rechtspraak naderhand wél in de Grondwet zou worden verankerd; men wilde daarop echter niet wachten met de invoering van de zogenaamde integrale beheersstructuur. Daarop was toen al kritiek, ook omdat de raad niet-rechterlijke leden omvat.

Over de vraag of de Raad voor de rechtspraak in aanvulling daarop een grondwettelijke basis zou moeten krijgen, had de Raad van State in 1999 geadviseerd (Kamerstukken II 1998-1999, 26352 A): nee, dat zou niet nodig zijn, want de instelling ervan was niet in strijd met de Grondwet en evenmin ging het om een 'wijziging in bevoegdheden die de Grondwet al dan niet uitdrukkelijk aan andere organen toekent of op een mogelijk beslissende invloed van die raad op het functioneren van die organen'. Dit criterium is nogal dun, en doet geen recht aan de waarde van de Grondwet als ordening van de wezenlijke kenmerken van het staatsbestel. Tegen brusske

Ernst Hirsch Ballin
Minister van Justitie
Roud Koole
Wim Voermans
Jacobine van den Brink
Universteitsrechtsoverleider
aan Tilburg University

politiek is – zoals de Hongaarse ervaring leert – ook een grondwettelijk verankerde Raad voor de rechtspraak niet opgewassen, maar in een democratische context maakt het wel verschil hoeveel eigenstandigheid zo'n raad jegens de regering en de minister heeft gekregen. Met de instelling van de raad werd beoogd om de beheersverantwoordelijkheid te verzelfstandigen, maar met de inpassing van het budget voor de rechtspraak in de begroting van het ministerie van Justitie is dat al met al wat halfslachtig gebleven. Het onvermijdelijk spanningsveld rondom de begrotingsmacht zou door een grondwetswijziging niet worden opgeheven, maar wel een helderder referentiekader krijgen. Er zijn genoeg redenen om onze Grondwet op dit belangrijke punt te completeren.